

БІРЖЕВІ ПОТРАСЕННЯ ЧЕРЕЗ ВОЄННІ ЧУТКИ

НЮ ЙОРК. — Просто всі найважливіші акції на місцевій біржі впали в понеділок на 2 до 5 пунктів через поважне політичне напруження в Європі. Був це найбільший упадок ціни акцій від пам'ятного дня 29 березня. На біржу викинено на продаж небувале число акцій, а рівночасно з тим з Європи йшов великий попит на долари. Поважний вплив на ціну акцій у Нью Йорку мав спад цін акцій на біржах в Європі.

ЯПОНЦІ „ІНТЕРНУВАЛИ“ МІНАМИ АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд дістав вістку з Китаю, що гарматний човен „Монокасі“ не може рушитися на ріці Янцзе, бо з усіх боків йому грозять водні міни. Кораблик закинув якор коло міста Кіюкіян. Японська бльокада на ріці відрізала його від світу. Він має топлива на тиждень, а поживи на два. Ним командує поручник Кларенс Конден.

РУЗВЕЛТ ПОКИДАЄ ГАЙД ПАРК.

ГАЙД ПАРК (Нью Йорк). — Президент Рузвелт виїхав з родиною до Вашингтону. Там він має відбутися наперед конференцію з урядниками департаменту стеїту в справі міждержавного положення, а потім вибирається звідти до Меріленду на політичні промови.

ТАЙДИНГЗ КИДАЄ ВИЗОВ ПРЕЗИДЕНТОВІ.

БОЛТИМОР. — Сенатор Тайдингз, котрого усунення з сенату домагається президент Рузвелт, закликає президента говорити тут про Комітет Промислової Організації. Президент має говорити проти Тайдингза в цій околиці в День Праці. В своїй заяві Тайдингз натякає на місцеві настрої, ворожі до Комітету.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ АВТОМОБІЛЬНОЮ ЮНІОЮ І ЛУІСОМ ЗРОСТАЄ.

ФЛИНТ (Мішіген). — Юнія автомобільних робітників вислала до Джана Луїса, голови Комітету Промислової Організації, телеграму з домаганням, щоб він не мішався в її справі. Уряд відділу 18 цієї юнії зажадав від головного уряду юнії зірвати звязки з Комітетом.

ПЛЯНУЮТЬ РЕВІЗИЮ СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд уже поробив пляни щодо ревізії закону про суспільне забезпечення. За два тижні мають початися конференції конгресових провідників у справі розведення приготовного слідства для цієї реформи.

РЕКОРДОВИЙ ПЕРЕЛЕТ АМЕРИКИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Майор Александер П. де Северський, літаковий інженир і фабрикант, перелетів з Нью Йорку сюди за рекордний час 10 годин і 3 хвилини. Звичайно летів величезною висотою часто зо скорістю понад 300 миль на годину.

ХОЧУТЬ КАНДИДАТУРИ ДЮІЯ НА УРЯД ГУБЕРНАТОРА.

НЮ ЙОРК. — Провідники Републіканської Партії цього стеїту вже рішилися ставити кандидатуру Томаса Е. Дюїя, державного прокуратора, що тепер веде процес проти Джеймса Гайнса, на уряд стеїтового губернатора. Хочуть теж, щоб теперішній губернатор Лімен, що кандидував з Демократичної Партії, кандидував на становище сенатора в конгресі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ОСТЕРІГАЄ НІМЕЦЬКОГО КОНСУЛЯ.

ВАШИНГТОН. — У порозумінні з федеральним урядом Пол МекНот, високий комісар Філіппинського островів, остеріг німецького консуля Саковського, щоб він не мішався у внутрішні справи Америки, а саме не грозив членам Німецького Клубу в Манілі, що як вони не зрезигнуть з Клубу через приналежність до нього жидів, він скасує німецькі пашпорти німецьких громадян, що належать до Клубу.

БРАЗИЛІЙСЬКА ДИКТАТУРА ПРОТИ ЧУЖИНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Федеральний уряд почав доходження проти Німецького Вітрильного Клубу за ширення в Бразилії нацистичної пропаганди. Президент Бразилії, Варгас, що є властиво диктатором краю, розв'язав усі товариства, зв'язані з заграничними політичними групами. Німецького Вітрильного Клубу зразу не рушали, бо він мав статут атлетичного товариства.

ДОБРИ СУСІДИ.
Коли президента Рузвелта спиталися газетарі, що він думає про те, що коло його маєтку в Гайд Парку, Нью Йорк, спровадилися „ангели“ з муриноської церкви „Фадера Дівайна“, Рузвелт заявив, що він певний, що мурини будуть поводитися як добрі сусіди. Світлина представляє справді добро-сусідську сцену в Гайд Парку: на авті при кермі сидить президент Рузвелт; пані Рузвелтова схиляється на авто зпереду; на ступні авта сидить ньюйорський посадинок Ля Гвардія; наліво пані Ля Гвардія й конгресменка Каролайн О'Дей з Нью Йорку.

ПОЧАВСЯ ТРЕТІЙ ТИЖДЕНЬ ПРОЦЕСУ ПРОТИ РЕКЕТІРІВ.

У понеділок почав процес проти Джеймса Гайнса, окружного лідера Тамані Голу, в Нью Йорку, третій тиждень. Заповідають, що процес потриває ще принаймні п'ять тижнів.

КОЛХОЗНИЙ ЛАД В УКРАЇНІ НЕ ЗАКРІПЛЮЄТЬСЯ.

„Известия“ з 6. 8. 38 подають звіт із засідання ЦК КПБУ, яке займалося колхозними справами. В селі Івановладівське, колхоз „Поновлена Земля“, Великописківського Району, Одеської Области, начальник колхозу Колот віддав на власну руку 10 гектарів землі місцевій МТС і 6 гектарів районному відділові зв'язку. Окремим селянам від віддав до вжитку значно більші участки доброї землі, як то дозволено Московою. Далше ціле управління колхозу віддано одноосібникам у користування добрі землі, а вдовам та матерям красноармійців віддавали погані землі. Далше, управління колхозу розпродадо колхозні свині, коні і скот та сіно на власну руку, так, що колхоз остався без нічого.

БОЛІВІЯ І ПАРАГВАЙ ЗАКІНЧИЛИ ВІЙНУ ЗА ЧАКО.

У понеділок наступила в Буенос Айресі, Аргентина, обміна ратифікаційних актів угоди між Болівією й Парагваем про закінчення війни за провінцію Чако.

ЗАПОВІДАЮТЬ ОДИННЯ ЗО ШИРОГО ЗОЛОТА.

Д-р Чарлз Гібсон, лікар, в одному лондонському шпиталі, каже, що йому вдалося знайти спосіб виробляти одіж зо широго золота. Запевняє, що така одіж буде тривати вічно й тому буде дешевша, ніж коштовніша одіж, що її тепер продають по крамницях. Золота тканина буде мати менше ніж 10 тисячних часті грубости.

ГОСТРА КАМПАНИЯ МЕКСИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ ПРОТИ АМЕРИКИ.

Від ноти Кордела Гола, американо-мексиканського секретаря стеїту, в справі конфіскації американо-мексиканських маєтків у Мексику виступи мексиканської преси проти Злучених Держав сильнорозросли. Преса обурюється головнорозросли на домагання заплаченої американо-мексиканським урядом за сконфісковані землі.

ЛЕВ У ЦЕРКВІ.

До одної церкви в Амстердамі, Голляндія, підчас недільного богослуження зайшов лев. Був це один з двох левів, що втекли ранком із цирку. Підчас проповіді лев вскочив до церкви й побіг поміж ряди лавок до вітара. Лев скочив на вітвар, а зібрані вірні кинулися до виходів. Незадовго надійшли церковні доглядачі й зловили льва.

НЕМА РІВНОСТИ В СССР.

„Известия“ з 6. 8. 38 роблять зприводу початку нового шкільного року таку заяву: Шлях до соціалізму доведе до перемоги, якщо мільонові маси селянства будуть іти рівнорядно з робітничою клясою і якщо робітничая кляса буде без відхилень керувати трудящими масами. Сільський учитель повинен знати, що без такого керівництва не може існувати диктатура пролетаріату, а без диктатури не може бути держава незалежною і свободною. Головне завдання учителя — це стати одною з ланок, що в'яжуть селянські маси з робітничою клясою.

ВОРОЖА РОБОТА НА ЖНИВАХ.

„Комуніст“, ч. 21. з 7. 8., подає, що залишування колосків на полі після жнив це не неуважливості працівників, тільки діло ворогів народу і колгоспного ладу. Дотепер партія не звертала на це належної уваги. Тим способом хочуть націоналісти знецінити колгоспний трудодень. В областях Винниці і Полтава мають велике поширення антикомбайнної настрої. Хліб збирають не комбайнами, а косами та серпами. Комбайни стоять. Трапляються й окремі виступи проти комбайнів. Газета зве їх саботажами та протидержавною практикою, бо все те затягає жнива та збільшує страти зерна.

НІМЕЧЧИНА ТВЕРДИТЬ, ЩО ВИБУХ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ

БЕРЛІН. — Представник уряду заявив, що остання політична криза в Європі стає надзвичайно гостра і грозить вибухом. Вибух наступить у половині вересня. Вину за те Німеччина спихає на чеський уряд, кажучи, що він досі не зробив нічого конкретного, щоб облекшити долю судетських німців. Рівночасно з тим Гітлер далі обіздить кордони Німеччини здовж Франції і Швейцарії та оглядає укріплення. Сотки тисяч робітників працюють біля укріплень.

Німецькі урядові кола незадоволені з промови англійського міністра Саймона, в якій він на адресу Німеччини висказав грізну острогоу. Ця промова для німецьких кругів не є вповні ясна, і вони очікують повороту англійського амбасадора до Берліну, Гендерсона, щоб зажадати докладних висясень.

АНГЛІЯ ЗАДУМУЄ ЧЕРГОВУ ОСТОРОГУ.

ЛОНДОН. — На днях збирається на важні наради англійський кабінет міністрів, щоб обговорити теперішнє положення. Всі є того переконання, що після наради англійський уряд вискаже на адресу Німеччини ще одну, виразнішу острогоу. В цілій Англії панує велике поденерування. Перший раз усі газети однодушно піддержують політику прем'єра Чейберлейна. Навіть пацифісти твердять, що вразі потреби Англія мустітме втрутитися в європейську війну.

НЕВДАЧА ЛОРДА РОНСІМЕНА.

ПРАГА. — Лорд Ронсімен зазнає в своїм посередництві невдач. Великий опір ставить йому провідник судетських німців, Генляйн. Останній не хотів послуhati його ради і являється на наради з президентом Чехословаччини, Бенешем. Він тепер виразно підкреслює, що шляхом переговорів від чехів нічого не дістане, тому мустітме уживати інших способів. На переговори з Бенешем він правдоподібно вишле свого заступника, Кундта. Та мало хто вірить, щоб з тих переговорів щонебудь вийшло. В міжнародних політичних колах розійшлася така чутка, що Гітлер тихцем запропонував Чехословаччині, щоб вона добрим способом віддала Німеччині судетських німців, а Німеччина за те гарантує повний спокій Чехословаччині, а навіть візьме її в оборону перед іншими. Є також чутки, що Англія, коли все інше покажется неуспішним, буде піддержувати і цей останній проект, щоб не допустити до вибуху світової війни.

ФРАНЦІЯ СПОКІЙНА.

ПАРИЖ. — Назагал вся французька публична опінія є дуже спокійна. Пояснюють це тим, що Франція вповні рішилася прийти на поміч своїй союзниці Чехословаччині і тепер нема їй чого денеруватися; вона пильно слідкує за розвитком подій. Та рівночасно Франція також готовиться до війни. Вона зарядила маневри в тих стратегічних місцях, у які, на її думку, моглаб ударити Німеччина. Також в окремих околицях коло Швейцарії, де вона занедала була свої фортифікації, починає тепер їх гарячково будувати, а то тому, що боїться, що німці можуть пуститися на Францію через Швейцарію.

В Паризі розійшлася чутка, що до війни таки не прийде, бо проти цього гостро виступає німецька армія. Остання була проти заняття й укріплення приренської смуги; була проти заняття Австрії і тепер є проти заняття судетських німців. У перших двох випадках переміг Гітлер зо своїми однодумцями. Але до вибуху світової війни німецька армія таки не допустить, бо знає найкраще свої слабі сторони.

ФІНАНСОВИЙ ПЕРЕПОЛОХ В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН. — Внаслідок воєнного страху в фінансових європейських колах панує страх за їхні капітали. Золото починає втікати з Європи до Америки. Фунт стерлінгів і голляндський гульден, які дотепер уважалися найтвердшою європейською валютою, спали на вартості по кілька центів на однім.

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТА В ДРОГОБИЧЧИНІ.

ЛЬВІВ. — По всіх українських селах далі відбуваються ріжного роду ювілейні свята, які скупчують українські селянські маси біля української ідеї. В останніх часах відбулися такі ювілейні свята з нагоди 70-ліття „Просвіти“ в таких селах Дрогобиччини: Унятичі, Дерезичі, Вишники, Сторонна. В кожнім святі брали участь тисячі українських людей.

РОЗКОПИ В КНЯЖОМУ ГАЛИЧІ.

ЛЬВІВ. — Розкопи в княжому Галичі тривають далі під наглядом д-ра Я. Пастернака. Помітають у тому безплатно члени табору праці „Орлів“. Розкопи дістаються до саркофагу, в якому з'лижені тілні останки галицького князя Осмомисла. Також ведуться пробні розкопи в сусідньому місці, званому „Золотий Тік“.

"SVOBODA" (LIBERTY) FOUNDED 1893 Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РУМУНСЬКИЙ СТАТУТ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ

НА ПЕРЕЛОМІ ЕПОХИ

МАДЯРСЬКІ ЗАЛИЦЯННЯ

Газети всіх країн писали широко про вчорашнє прийняття, що їх улаштував німецький диктатор Гітлер мадярському диктаторові, адміралові Горті. В цей спосіб про Мадярщину загворено знову як про країну, довкола котрої обертається політика світу.

Не говорено так про неї ще від часу, як договором у Тріаноні розібрано старе мадярське королівство, що мало 125,000 квадратних миль поверхні й 25 мільйонів душ населення, і полишено йому лише 35,000 квадратних миль та 9 мільйонів душ населення. Решту забрано від Мадярщини й відано сусідам: Румунії, Югославії й Чехословаччині.

Мадярщина ніколи не погодилася душевно з тими втратами й дивилася на забрання цих країн як на забрання своєї віковичної власности. Відколи підписала договір у Тріаноні, вона не переривала заходів, щоб добути ці країни назад під свою владу.

Мала вона в цьому досі лише незначні успіхи. За поворот до Мадярщини заявлялися люди мадярської національности, що попали під немадярські держави, передовсім у Румунію. За поворот до Мадярщини говорили інколи деякі групи серед слов'яків. Існувала така група серед закарпатських українців, група, національно несвідома.

Кілька літ тому гетьманський ідеолог Липинський виступив був з заявою, що Мадярщина добилася признання своїх претенсій до Закарпаття від Скоропадського.

Все це були невеличкі успіхи. Проти міждержавних заходів Мадярщини добиватися назад забраних їй країн створили держави, що з цього забрання скористали, так звану малу антанту, що за першу свою ціль поставила не дати Мадярщині забрати назад утрачені в Тріаноні країни.

Тепер мадярський диктатор Горті поїхав у гості до Німеччини, де його німецький диктатор витав не звичайно виставними парадми. Газетарі описували паради, але не парадми властиво вони цікавились, а суттю натурою цілей, у яких цю парадю зроблено. До якого порозуміння прийшли між собою оба диктатори? Які спільні цілі поставили для свого порозуміння? Проти котрих держав мають вони звертатися? Чого мають вони добиватися спільними силами? Чого хоче зо спілки Німеччина, а чого Мадярщина?

Очевидно, і для нас цікаві ці питання, бо й без того не було, щоб там не говорено про Україну. Навіть якби про Велику Україну не говорено, то про закарпатську Україну певно говорено. Поперше, за неї здавна хоче говорити Мадярщина, а подруге, вона набрала нової ваги, як почерез неї мали пустити залізницю для сполуки Чехословаччини, Румунії й Росії.

Та власне цих справ газетарі, не зважаючи на найкращі зусилля, ще не розвідали. Лишилися за певнення про спільність інтересів Німеччини й Мадярщини, заяви злуки долі, що сягають далеко в минувшину, але сутнього значіння порозуміння та його розмірів покищо ще не відгадано.

Під натиском сусідньої Німеччини та за порадою західних великодержав — Англії й Франції чехословацький уряд зробив перегляд державної конституції і виробив „національний статут”, яким забезпечують широкі права для національних меншин Чехословаччини. Цим статутом не вдоволилася судетсько-німецька партія. Вона ставить більш вимоги, а при тім її піддержує німецький уряд. Ця справа набрала міжнародного розголосу; вона була обговорювана неодн раз також у британській парламенті. Врешті, як відомо, за згодою англійського уряду виїхала в Чехословаччину делегація знавців під проводом лорда Ронсимена з метою довести німців і чехів до згоди.

Приклад Чехословаччини занепокоїв румунські урядові чинники. Кожному неприємно, коли чужі люди вміщують у внутрішні справи держави. А таких внутрішніх справ Румунія має дуже багато. Тут і мадяри, і німці, і українці, і болгаряни, і москалі (в Басарабії) і навіть турки. Ці народи (крім українців) мають свої держави, які не байдужим оком дивляться на те, як Румунія гнобить свої меншини. Щоб не приїхав до Букарешту якийсь новий лорд Ронсимен, румунський уряд рішив наперед видати свій національний статут, що має нібито задовольнити меншини і так примирити їх з румунською державою.

Основні думки румунського національного статуту є в тім, що від моменту його видання всі громадяни Румунії мають дістати рівні права без огляду на їх віру й національну приналежність. Національностям Румунії дозволяється мати власну пресу, можуть вони зживати рідної мови приватно (вдома) і в господарським житті (в торгівлі та в промислі), в публичних сходах і в релігійних обрядах. Також у суді має бути дана полєгкість для зживання мов нерумунських народів. В тих громадах (селах і містах), що мають значне число нерумунів, стає обов'язком давати державній допомозі на школи, на добродійні установи і на церкви.

Коліж у громаді є нерумунська більшість, то її мова може бути звичною мовою в урядових місцевих управах. Але всі протоколи, однаково, треба писати тільки румунською мовою. Прохання до урядів дозволяється писати також мовами меншостей, але обов'язково з румунським перекладом. Всіж державні оголошення мусять виходити лише державною мовою. Статут має також допустити нерумунів до державної служби.

Це все, що містить у собі статут, про який румунська урядова пропаганда прокричала в світі, як про величезний здобуток народів під румунським пануванням. Коліж глянути в параграфи цього статуту, то видно, що він дає менше, ніж обов'язання Румунії перед Союзом Націй. Румунія ті зобов'язання, дані по смутній війні, ганебно потоптала. Хтож може повірити, що вона додержить приписів свого власного „національного статуту”?

Ні для кого не є тайна, що цей новий дипломатичний хід румунського уряду виїхав унаслідок впливів із закордону. Найміцніше зорганізована мадярська меншина в Румунії має широку допомогу для себе з Угорщини. Також німці в Семигороді та в Басарабії стоять у тісній зв'язку з державою Гітлера. Ці обставини примушували румунський королівський уряд до видання національного статуту. Можна думати, що дещо з обіцяних у статуті прав здобудуть мадяри, німці і болгаряни. Нас мусить інтересувати доля українських брачів під румунським ярмом. Не на українській державі, то й нікому за них заступитися. Супроти українців Румунія відновила найгірші способи винагородження часів царської Росії та королівської Угорщини. Чи „капіє” дещо й українцям у Буковині та в Басарабії з того куцога „національного статуту”? Хоч нема української держави, яка могла б натиснути на Румунію, то й власна сила мільйонів українців під румунською владою могла б дещо зробити. Але вся біда в тім, що занадто „м'ягкі” наші

Сучасний історичний етап відзначається головокружним чергуванням подій та явищ. До речі та з користю для читачої публіки порівняти деякі характеристичні для цього нашого часу моменти з довоєнним часом і зробити спробу перспективного висновку на майбутнє.

Перша й основна признака сучасної доби є **непевність життя і майна**. Не маючи наміру ідеалізувати доленні часи, що мали теж свої темні сторони, треба сказати, що в рамках ясно і точно здефініюваного, але щодо змісту ліберально інтерпретованого закону, для довоєнної людини стояв отвором можливості свобідного почину, свободи змагань, свобідного визнавання і голошення ідей та ідеалів. У господарській ділянці людина до війни була необмеженим посідачем свого індивідуального майна. Пашпортний примус існував тільки в царській Росії, а державне втручання у господарський процес передбачене було тільки на випадок виняткового стану, головним чином на час війни.

Позбавлення прав громадянства на основі звичайного судового засуду, а навіть без ніякого засуду, як це тепер діється дуже часто напр. у Німеччині, Советським Союзі, Італії та в інших державах — річ у довоєнних часах майже безприкладна. Без історичного прецеденсу є такі дальші факти та явища актуальної сучасности: заведення у Советським Союзі колгоспного не-

буковини і що замало, свідомості є серед українців басарабських. Найбільша небезпека для нашого відродження в нас самих. Був час, коли мала свідомість нашого народу й інтелігенції в Галичині не давала українцям використати законів конституційної держави — Австрії. Мала свідомість і незорганізованість українців в Чехословаччині не дає їм здобути автономію, загарантовану міжнародними договорами. Боїмося, що й тепер у Румунії за стіля сядуть тільки ті народи, що добре штовхають ліктями. Ті, що пізно хотять, не дістануть і окрушини.

С. М.

війничтва; прикріплення людини як бездушної машини до фабрик і заводів (аракчевщина); безпалейціне забирання державою плодів праці громадян; масове в'язнення по концентраційних та ізоляційних таборах з такими нелюдськими, варварськими методами, як напр. на Соловєвських островах у большевії; нищення домів молитви і церков, каплиць і монастирів, а в додатку переслідування священників, монахів і монахинь.

Коліж довоєнні, а навіть воєнні мерці могли встати з гробів і кинути оком на такі „досягнення” повоєнного часу, то хіба подякувалиб за таку „земський рай” і без жалю вернулисьб туди, звідки прийшли.

На господарським відтинку в повоєнному часі діються не менші дива. Гріш — один з найголовніших обмінних засобів і безпеки вартостей людської праці — отой, як у довоєнному часі говорено, „per-vus rei” виконує тепер ролю, коли не звичайного суспільно-господарського обману, то щонайменше ілюзії. Є ціла низка держав, яких валюта не має майже ніякого забезпечення, де твердий гріш є нецікавою бляхою, а паперовий друкований бібулою. Під стомами цієї бібули, на яку громадянин розмінював свої реальні вартості, погребано безліч маетків та людських екзистенцій не тільки в часі гомінтичної інфляції, але й тепер, коли тиха інфляція в деяких державах є неперечним фактом. Твердження німецьких нацсоц. теоретиків, що гріш не мусить мати забезпечення у золоті, цінних паперах, або вартісних дєвизах, що, мовляв, гріш є собі тільки мірилом і показником виконуваної праці — є побудованим на крихких основах і в німецьких обставинах є ці міркування типовим засобом виправдування прикрої дійсности. А коли не стане сировини до праці, яку вартість матиме друкований як гріш папір і забавкою яких дітей буде грошева бляха?

Друга признака сучасної повоєнної доби є **крайня нетолеранція у міжнаціональних і міждержавних відносинах**. Дєвізу диких часів і темних епох „сила перед правом” у багатьох державах утотожено з державним інтересом, а теорія про расову вищість і нижчість довела до небувалих переслідувань і перекидування соток тисяч, коли не мільйонів людей, як копанний мяч з одної країни до другої. Ломання і топтання міжнародного права у відношенні до покривджених долею народів і взагалі людських збірнот стало буденним, звичайним, хоч загрозливим явищем. Конфлікт між А-постольською Столицею і тотальними режими на тлі сіяння расової ворожнечі, метушні, звичайним, хоч загрозливим явищем. Конфлікт між А-постольською Столицею і тотальними режими на тлі сіяння расової ворожнечі, метушні, звичайним, хоч загрозливим явищем.

А на ґрунті цієї дійсности маркяндрю рисуються великі міжнародні явища і події: 1) большевизм і противольський світ; 2) вісь Рим-Бєрлін і французько-англійська антанта; 3) велико-бритійський імперіалізм і пробуджений до життя магомєтанський світ; 4) противенств інтересів японського імперіалізму з одного боку з інтересами советського, американського, англійського, французького та китайського імперіалізму з другого боку. У зв'язку з цим маємо низку воєн: в Єспанії, в Китаю, на кордонах Манчжука і Корєї та стан, подібний до війни в Палєстині, коли не сплиноватись довшє над постійним воєнним станом, (Кінець буде).

існує на території Советського Союзу між мільйонами загонями Чєка і вічно активними змагаючими до незалежности немосковськими народами. В першу чергу між червоною Москвою й Україною.

Третя признака нашої доби — **це небуденні в історії людства зброєння всіх без винятку держав світу**. Озброюються і моторизуються всі держави, втягаючи до цього навіть молодняк від 14 року життя. Кожна держава — воєнний табір. Такого розцвіту воєнного промислу, в який вкладається три четвертини всіх державних засобів і в якому дніми й ночами рекордним темпом працюють десятки мільйонів робітників і робітниць, не передбачив ніякий довоєнний мрійник і фантаст. І хто міг до війни припустити можливість існування у державах величезних, на десятки кілометрів широким, а на тисячі кілометрів довгих прикордонних областей, що найкращу землю замінять у неспроглядний фортифікаційний ландшафт, як це бачимо на большевських кордонах від Північного океану до Чорного моря, на французьких та німецьких кордонах — на так званіх лініях Мажино, Зігфрід-Гінденбург і так далі і так далі — майже у всіх європейських державах? Виселювання, або обмежування у правах громадян цих укріплених прикордонних областей — річ занадто близька їй відома.

Так виглядає у дзеркалі фактів і подій стан повоєнної людства, людства найвищої матеріальної техніки, до якої вспів дійти „homo sapiens”.

Для заокруглення цілообразу, хочемо зазначити в білясці того нового, що нам принесла повоєнна доба, ще деякі характеристичні моменти, що різнять її від передвоєнного часу:

До війни не гомоніло так голосно гасло про самовизначення народів і ніхто не займався „волевым націоналізмом”. Не було Ліги Націй і постійного роземного трибуналу в Тазі. Не було ніякої соціалістичної держави за зразком Советського Союзу і не було тотальних держав. Не було грошей без покриття, митних бар'єр що кількисот кілометрів і не було — війни без виповідження.

Повоєнні часи — це тверда школа життя для окремої людини і для цілих народів, зокрема бездержавних. У конвульсіях, від яких вєтсья увесь світ, і в хаосі, який був початком також вселенної, родиться новий світ, інший від довоєнного, ще не виразний зпоза мряки противенств і, видається нам на перший погляд, недоречности. На наших очах іде переверот соціальних відносин глибоше, ніж це без вдумчивої аналізи можна завважити; виривають іше неясні обриси якогось іншого господарського ладу; моральні, етичні й філософські цінности перетоплюють у горнилі суперечних іше течій у шсь нове; потенція національного чинника зростає, часом у хоробливіх іше проявах, політична структура світу заламлюється і шукає нових форм для налагодження взаємин між державами й народами. Стоїмо на грані окремих епох.

Український нарід мусить розуміти, що в такім переломовім часі кожний день, кожний труд, навіть кожний удар має його ще більш загартувати. Безупинною працює витрєвалість, характерність та жертвенність мусимо встояти і добути собі належне місце у світі, що родиться. („Діло”).

— Ганю, чи ти дала золотим рибкам свіжої води? — Прошу пані, вони ще не випили вчорашньої.

О. Луговий. Автор вєстергає за собою всі права. ЗА УКРАЇНУ (ВІРА БАБЕНКО) Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах). Частина друга 64)

Плита швидко розпеклася на зерно. У пивниці запахло згорілим мясом. Скалічене й споганене тіло тієї, що була колись молодого гарного дівчинкою й борцем за волю України, що раз конвульсією затріпалося й натягнуло шнур. Зашкварчали підгорілі ноги... Все скінчилося... *) Таких мукх згинуло цих двоє українських героїв: старий доктор, чужинець по крові, й молода дівчина, селянка. І найлютіший звір не мучить так своєї жертви, як мучили їх рафінований злочинець-лотий і член галапасного народу в ім'я братерства і щастя людства. А причинився до того свій, українець... Доконавши роботу, чєкісти зложили трупи в кутку, накрили рогами, а самі потягнулись до вина. На столі з'явилися закуски. Люди змірали у той час сотнями тисяч з голуду, матері їли дітей, а в оборонців працюючих стіл у-

— Не погрожайте мені! — вибухнув Жидківський. — Всю війну я борюся в небезпечці за комунізм. Бував у розвідках по ворожих штабах, а ви де були?! Мордували безборонних у заплі... — А ви продавали комуністів ворогам... Працювали тому, що більше дасть! — злобно відризував Брегман. — Покиньте, товариші! — втихомурював їх Расса. — У вас слабі нерви, товаришу Жидківський, от і все... Ліпше приймо... По праці належить розривка... А в ночі жде нас дальша праця... Пийте! — підсунув Жидківському склянку. Пили всі, а найбільше пив уповажнений кийського Чєка: Петр Жидківський. Заливав вином останні проблєксі сумління...

XVIII.

Чєкісти пили до вечора; не прочували навислої над їх головами грізної Божої кари. Думали про нові криваві розправ, п'яними мізками плянували нові коверзи супроти безборонного села, бачили себе вже всеозноними комісарами, у вигоді та достатках. Навіть неписьменний Вєрвєвкін забавив бути бодай гурберняльним сатрапом. А того й не знали, що ні одному з них не суджено побачити завіршнього сходу сонця... Пили, а на столі з'являлися все нові й нові пляшки.

Не чули, як у місті раптом зірвалася стрілянина, заклекотали скорострільні. Не порушилися й тоді, як у кімнату вскопич твєрєзий вартувий чєкіст і викрикнув дико: „Спасайтеся! Бандити захопили місто!”

Жє на тюремному подвір'ю! — П'яні не розуміли. Лише жид Брегман, що випив небагато, викрикнув зухвало: — Бандити?! Давай їх сюди!... Зараз з ними розправимося!... — Банда захопила тюрем! — товкмачив переляканий на смерть чєкіст. — Нема бандитів! — задурилим язиком лепетав Расса. — Тут їх головачі лежать... А Жидківський водив посоловілими очима, нічого не розуміючи, й дивувався, як він опинився у цій компанії.

Спам'яталися трохи тоді, як покотився проколений вартувий чєкіст, а в дєрвах побачили повстанців і звільнених арештованих, та запізно... Безладно відстрілюючись, утекли до сусідньої пивниці. Та не встигли зачинитись, як їм у слід полетіли дві гранати... П'яні не здогадалися чим скоріше їх викинути. Подвійний громовий гук і звідти поєслилися благальні зойки й стогони...

Луганський з кількома повстанцями кинувся туди. Всі уповажнені збіглися в куті. Коло дверей лежали три коночці, розвірані гранатами. У другому кутку стогнали й лаялися матюками поранений Вєрвєвкін. — Повитягати їх! — скомандував Луганський. Повстанці відібрали п'яними револьвери. Дужі селянські руки за шиворот, наче щєнят, виводили уповажнених. Аж при світлі завважили, що Расса неживий. Дєсь певно у метушні пустив собі кулю в лоб. П'яний жив і мордував, п'яним вибрався і на той світ. Брегман і Жидківський пручалися,

старалися звільнитись, та штовханці під ребра успокоїли їх. Кланцали зо страху зубами. Одначе жидівська натура вміє скрізь знайтися. Настрешений Брегман попрохав Луганського: — Пане отамане! Чи мене не вбєте, як я скажу вам щось дуже важне? — Говори! — хмуро озвався Луганський. — Ви знаєте хто це? — кивнув головою на Жидківського. — Він був при штабі Петлюри нашим агєнтом. — Ось яка?! — загомоніли повстанці. — Тому так скрізь виловлювали наших. Півсити гада! Юла Хриstopродавєць! — підходили й плывали йому в обличчя. Луганський здержав їх. — Заждіть, усім їм буде суд і розправа — сказав потиху. Поглянув по кімнаті і побачив прикриті рогами трупи. Відкрив і пізнав їх. Жажнувся. Наказав заклахити Чорного, що сподівався знайти дорогих йому людей живими й обшукував кожну камеру. Швидко прийшов Чорний. Ще в дєрвах кинув понуро Луганському: — Нема, брате, не знайшов. Луганський мовчки показав рукою у куток. Повстанці розступилися. Чорний кинувся туди. Болочий крик виривався з його грудей. — Запізно!... Гади Кровопийці! — Припав до знівченого тіла дівчини, цідував і пєстив її; заходився розпучливими риданнями без сліз: (Кінець буде).

НАЦІОНАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ MANIFESTATION FOR UKRAINE'S INDEPENDENCE in NEW YORK

SUNDAY, SEPTEMBER 4, 1938 at HIPPODROME, 43rd Street & 6th Avenue

ПОЧАТОК 7:45 ВЕЧЕРОМ

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЇ ВРАЖІННЯ З КАНАДИ.

Я була дуже рада, коли всіля на поїзд, який з Нью-Йорку через Бофало мав завезти мене аж до Торонта, Онтаріо, на П'яту Краєву Конференцію УНО Канади. Раділа я тому, що це перший раз мені доводилося виїжджати поза межі Злучених Держав Америки. Подруге, я хотіла завітати з нашими українцями, що розкидані в різних містах Канади, від Атлантики до Пасифіку.

Тому мені було дуже мило стрінути вже перші позначки канадської атмосфери, коли ми тільки переїхали границю: широкі лани скошеного збіжжя, що так близько нагадували пшеничні поля нашого розкішного Поділля!

Канадійці — це теж велика антитеза до наших американців. Вони ходять повільно, з повагою, гордо. Здається, що кожний крок їх обчислений, кожний рух голови має своє окреме значіння. А ми, американці, в порівнянні з ними, такі меткі, „задихані“, все кудись спішимо, щоб іще скорше звідтіля вертатися.

Алеж бо Канада це різнорідний край, який витискає „печатку свого духа“ й на своїх спокійних мешканцях. Вони також мають деякі спільні риси характеру з американцями: працювати й ошадні. Одним словом: англосакси!

В Торонті відбувається Краєва Конференція Українського Національного Об'єднання, вже повно українців з усіх кутків Канади. Приїжджали вони з півночі, з заходу; були між ними фермери, гірники, професійні робітники, одним словом: представники усіх шарів нашої еміграції в Канаді.

А українська молодь! Як вражіння вона робить на вас, коли ви нагло опиняєтеся серед десятків дівчат чи хлопців, які ніколи не бачили України, а які так поправно щечечуть по українськи! Їх мова чиста, без англійських додатків. Мається вражіння, що це не являється зід чи конвенція української еміграції, але української молоді десь у Львові, Коломиї чи Тернополі...

Делегати прибули у великому числі. Але ще більше ви бачите гостей, які спокійно та з зацікавленням прислухаються до нарад зідзу. Час до часу чуєте грімкі вибухи оплесків. Це нагородили за признання які успіхи тих, що перед зідзом здають звіти зо своєї праці. Але потім публіка знову втихає й промовці даліше говорять. Вам хочеться самому говорити, бо, звичайна річ, до виробленої публіки далеко приємніше промовляти. У п'ятницю, 22-го липня ц. р., мені теж припала честь бути промовницею і в імені Українського Червоного Хреста ОДВУ в Америці зложити привіт та оповісти нашому естрам-канадійцям у першу чергу про наші заходи й

працю для справи визволення України.

Публіка радо витала не тільки мене, але також інших представників від українських націоналістів з Америки, бо їх привабливість доказує, що українські націоналісти, де б вони не були, творять одну велику родину, яка, ведена безсмертною ідеєю їхнього вождя Коновальця, стала рама в раму з українською нацією до визволення України!

В суботу, 23-го липня ц. р., продовжуються даліше наради за уложеною програмою. Ми бачимо, як делегати радять поважно над усіма справами: поширення націоналістичної ідеї, посилення збірок на визвольну боротьбу і т. д. Комісії також працюють над поодинокими справами. Крім того окремо нараджаються підорганізації УНО: Українська Стрілецька Громада (УСГ), Організація Українок Канади ім. О. Басараб (ОУК), Молодих Українських Націоналістів (МУН) та удільців видання „Новий Шлях“.

Вечором в одній з найбільших та найкращих саль Торонта відбувся величавий концерт з нагоди Конференції УНО. Вражіння з того концерту лишуються незатертими. Програма добірна й добре виконана. Понад чотири тисячі людей приглядалися, як українські мистецькі сили пописували не тільки перед своїми, але й перед чужинцями. На концерті було багато канадійців та представників інших, прихильних нам народів.

Місцева торонтоńska преса широко розписувалася про концерт, бо був він дійсно репрезентативний.

На третій день Конференції, цебто в неділю, 24-го липня, біля п'яти тисяч українців зорганізували величавий похід вулицями Торонта. Відбулося врочисте складання вінка на Могили Незнаного Вояка Канади. Наша молодь, відділи МУН, взяла участь у своїх пішних організаційних одностроях. Цілий похід, що був супроводжений оркестрою У. Н. О. з Кіркланд Лейку, Онт., виказав справжню нашу організованість. До походу приглядалося численне населення Торонта.

Пополудні тогож дня на летушській площі під Торонтом відбулося торжественне посвячення літака МУН, що його названо іменем вождя Євгена Коновальця „Евген“. Тут теж відбулися справи учнів летушської школи з Ошави, де молоді наші пілоти, як п. Владика й інші, доконували дуже високих скоків з літаків при допомозі легкопадів.

У тому самому часі відбувся фестин, чи, як ми називаємо в Америці, пікнік. І тут ми могли бачити великі маси народу. Там посвячувано прапори Стрілецької Громади. При всіх тих okazіях виголосили відповідні промови провідники з Канади та наші представники ОДВУ зо Злучених Держав Америки.

ПРОГРАМА: пісні, виконані Українським Хором при гр.-кат. церкві св. Юрія в Нью-Йорку, під упр. п. Т. Онуфрика; мистецькі рецитатії; політичні промови. Участь візьме делегація з Європи в числі 4-ох. З НИХ ДО НЬО ЙОРКУ ВЖЕ ПРИБУВ п. генерал ВІКТОР КУРМАНОВИЧ.

Пригадується всім українським товариствам, **ЩО ОСТАННІ ЗБОРИ** Ширшого Комітету Національної Маніфестації відбудуться **В ЧЕТВЕР, ДНЯ 1-го ВЕРЕСНЯ 1938, В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217 ІСТ 6-та ВУЛИЦЯ В НЬО ЙОРКУ.** На цих зборах мають бути зложені гроші з продажі білетів та звернені непродані білети.

УВАГА! — ПРОСИМО ВСІ ТОВАРИСТВА, ЩО МАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ПРАПОРИ, ЩОБ БУЛИ ЛАСКАВІ ТАКІ ДАТИ ДО РОЗПОРЯДИМОСТІ КОМІТЕТОВІ МАНІФЕСТАЦІЇ ДЛЯ УДЕКОРУВАННЯ САЛІ ТА ТРИБУНИ. — ТАКІ ПРАПОРИ ПРОСИМО КОНЧЕ ДОСТАВИТИ КОМІТЕТОВІ НАЙДАЛЬШЕ ДО СУБОТИ, 3-го ВЕРЕСНЯ, ДО ГОДИНИ 5-тої ВЕЧЕРОМ, ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В НЬО ЙОРКУ.

КОМІТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ.

Вечором зідзовий комітет влаштува у готелі „Кінг Едвард“ великий бенкет у честь гостей і делегатів. Тут уже ми бачили представників канадійських місцевих організацій та властей, як теж деяких чужих консулів, як німецького, норвезького та панамського. Артистичні виступи та промови визначних націоналістів і чужинців входили в програму вечора.

Стефанія Галичин, організаторка УЧХ—ОДВУ. (Кінець буде).

ПРОТОКОЛ

з нарад головного езекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися 13-го серпня 1938 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Грент Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

На зборах були присутні: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника Г. Герман, заступниця головного предсідника Марія Малевич, головний рекордний секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар Касієр Р. Слободян.

Наради почалися у годині 5-тій пополудні. Збори відкрив головний предсідник, зазначаючи, що саме тепер скінчено спеціальний мітінг членів У. Н. Союзу, який то мітінг був скликаний у справі злуки Згоди Братств з У. Н. Союзом на день 13-го серпня. Отже на тих зборах члени відголосували справу злуки Згоди Братств з У. Н. Союзом, ухвалюючи ось-таку постанову: „Постановляємо, що цей спеціальний мітінг членів У. Н. Союзу отрим погоджується й одобрює умову й план злуки й реасекурації У. Н. Союзу й Згоди Оліфантських Товариств, яку то умову одобрив уже передтим головний езекутивний комітет У. Н. Союзу“.

Описля головний предсідник предложив для полагодження і вирішення такі справи: **Моргеджі.** Рішено уділити перший моргедж у сумі \$7,000 на реалізацію Т. Кушніра під ч. 20 Вудлон евеню, Джерзі Сіті, Н. Дж.

Купно бондів. Постановлено закупити такі бонди: Індіана-поліс Повер енд Лайт 3¼% за \$18,000; Толідо Едісон

3½% за \$33,480; Нью-Йорк Стім Корпорейшен 3½% за \$62,000; Сіті оф Бейон 4¼% за \$50,690 і Тавніші оф Юніон 4¼% за \$15,900.

Продаж бондів. Рішено продати отсі бонди: Бофало Джерел Електрик 4½% за \$13,270.20, за які заплачено \$13,320; Тавніші оф Філіпсбург 4¼% за \$33,695, за які заплачено \$30,000; Ньюарк Скул 4½% за \$25,500, за які заплачено \$25,610; Тавніші оф Тінек 4¼% за \$32,895, за які заплачено \$30,750; Боро оф Тенефлай 4% за \$32,251.30, за які заплачено \$30,664.57; Юнайтед Стейте Трежурі 2½% за \$76,500, за які заплачено \$74,984.38.

Збори закінчено в семій годині вечір.

Д. Галичин, гол. рек. секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

РАДІОВІ ДОПИСИ.

Недавно тому на сторінках нашої газети були поміщені голоси читачів у справі радіових програм. Один з дописувачів, котрого голос уже був поміщений, прислав нам недавно ще один голос, у яким між іншим каже:

„Радіові програми повинні відіграти в ділянці виховної праці велику ролю. Українській молоді й старшим потрібні радіові авдіції такої форми й змісту, що звязували б слухачів з сучасним життям народу, його щоденними духовними й суспільними зацікавленнями та вірно передавали наші культурні й мистецькі надбання“.

Як бачимо, все сказано гарно, граматично, розумно. Але що це все значить? Як саме форми радіових авдіцій звязують слухачів з життям народу, а які не звязують? Котрі авдіції щодо змісту це роблять, а котрі цього не роблять? Котрі радіові авдіції звязують слухачів зо щоденними духовними й суспільними зацікавленнями, а котрі ні? Котрі вірно передають наші культурні й мистецькі надбання, а котрі ні? І т. д.

Про це все дописувачне сичім дописом, як цього не каж?

ХЛІБ І ДУХ БОЖИЙ.

Каже цей дописувач:

„Заходить питання про цілю українських радіових програм. Чи цілю їх є: „робити життя“ для завідувачів, чи звязувати молодь і старших емоціонально та розумово з сучасним життям народу, його потребами та розвитковими змаганнями?..

„З гарячої любови до себе наші заповідачі стисло придержуються першої цілі, а цілю забують за другу. Як під культурно-освітнім так і під мистецьким оглядом наші програми не виконують свогог завдання“.

Виходилоб, що радіові програми малиб виконувати лише другу цілю. Але як же тоді заповідачі мають жити? Самим духом божим? У деяких державах радіові стації всі державні, а заповідачів удержує держава. В Америці радіові стації приватні, а уряд заповідачів не удержує. Вони дістають удержання від приватних осіб або підприємств, або удержуються самі самостійним підприємством.

Як жеж тоді дописувач думає це питання розв'язати? Просто подавши гарний ідеал, а не сказавши, як його виконати?

ЧИ ЦЕ ДІЯЛЬНІСТЬ?

Пише інший дописувач допис про діяльність одної організації.

Допис складається з закликів скласти жертви в будучині, з закликів до членів прислати якнайскорше якісь розіслані ним книжки на адресу; з закликів до молоді прийти на пікнік, бо там будуть беззболіві змагання; з заповідження оголошення в газеті про пікнік; з остероги членів відноситися в організаційних справах лише до підписаного секретаря на наступну адресу...

Представмо собі, що кожний читач газети прислав такий допис про діяльність своєї організації, до котрої він належить.

МИ ВЖЕ ВСЕ ЗНАЄМО ПРО ПОГОДУ.

До редакції наспів теж недавно тому допис, на котрому було написано виразно, про яку справу він говорить. Та

про ту справу в дописі говорилося лише при кінці, а в решті допису говорилося про все інше, лише не про неї.

Англійський письменник Джеймс Агейт, подаючи ради молодим повістарям, оповідає з власного життя, як це він, будучи молодим подорожним продавцем, заходив у Манчестері до одного підприємства, на дверях канцелярії котрого був напис: „Ми знаємо все про погоду. Просимо говорити про свою справу й відійти“. Він радить повістарям чимскорше приступати до справи і, як можна найскорше, її кінчити.

Я можу цю саму пораду дати дописувачам.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЛІОНКЕРС, Н. П.

Збірка на У. Н. Дім у Носові.

Комітет У. Н. Дому села Носів, пов. Підгайці, звернувся до нас, щоб ми помогли йому докінчити Народній Дім. Ми зараз зялись до роботи і перевели збірку між своїми односельчанами і знайомими. Зібрано \$60, котрі зараз вислано міжнароднім чеком на руки комітету, котрого головою є Микола Пушка, а секретарем Стефан Скорик.

Зложили по \$5: Д. Хархан, В. Струж, А. Волох, І. Завадовський, М. Фатюк; І. Чабаравок \$3; по \$2: І. Бобецький, Е. Біленький, Е. Душник; по \$1: М. Струж, Т. Мороз, С. Гербачевський, Д. Кифор, І. Хурхан, М. Клюба, М. Скольський, Анна Чудакевич, П. Рокицький, Г. Бардак, В. Палащук, Х. Лесько, А. Чудакевич, С. Малярський, С. Хархан, Марія Коржак, П. Задорецький, Е. Біленький, Анна Грив, Д. Рокицький, І. Юрків, В. Венгер, М. Сзіліма, Д. Рокицький (з Бронксу), А. Палащук; по 50 ц.: П. Баріла, С. Кучма; Д. Переплюк 30 ц.; Е. Бобецький 25 ц.

Всім жертводавцям, котрі причинилися своїми жертвами до того, щоб наше село було нарівні з іншими, складаю щирю подяку.

Михайло Фатюк, 357 Walnut St., Yonkers, N. Y.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОЗІР! ДІТРОЙТ, ГЕМТРЕМК, ДІРБОРН, ВІНДЗОР! ПОЗІР!
ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛВ У. Н. СОЮЗУ В ДІТРОЙТІ Й ОКОЛИЦІ.

влаштує

ПЕРШИЙ СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ
В ГОРОДІ — BROADWAY PARK,
RYAN ROAD AND CLINTON RIVER

В НЕДІЛЮ, 4. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 4TH, 1938)

1. Головний бесідник: Впов. Д. Галичин, гол. рек. секретар У. Н. Союзу.
2. Інші бесідники: пп. С. Куропась, гол. контр. У. Н. С. із Шікаго; д-р А. Т. Кібзей, заст. предс. контр. ком.; Володимир Дідик, гол. рад.; М. Головач, предс. Комітету; Священники і інші. Запрошено також гов. Морфого.

3. Атракції: Союзний Бейзбол, оркестра, перекуски, напитки. Запрошення: Для добра Союзу, для добра Народу — влаштується цей ПЕРШИЙ СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ в нашій околиці. Всі члени Союзу повинні обовязково взяти участь в цій торжестві. Союзіві Відділ з околиці Мішгану, як з Москегон, Джаксон, Ленсінг, Анн Арбор, Ел і Річмонд повинні прислати по 2-3 делегати. Обовязково повинні бути зареєстровані Союзіві із Віндзору і Торонта, Канада. Гостям-Союзівцям з Клівленду і Шікаго — ралі. Запрошується рівнож ширю всіх інших наших товариств до численної участі. В організації та в спільнім порозумінні наша сила.

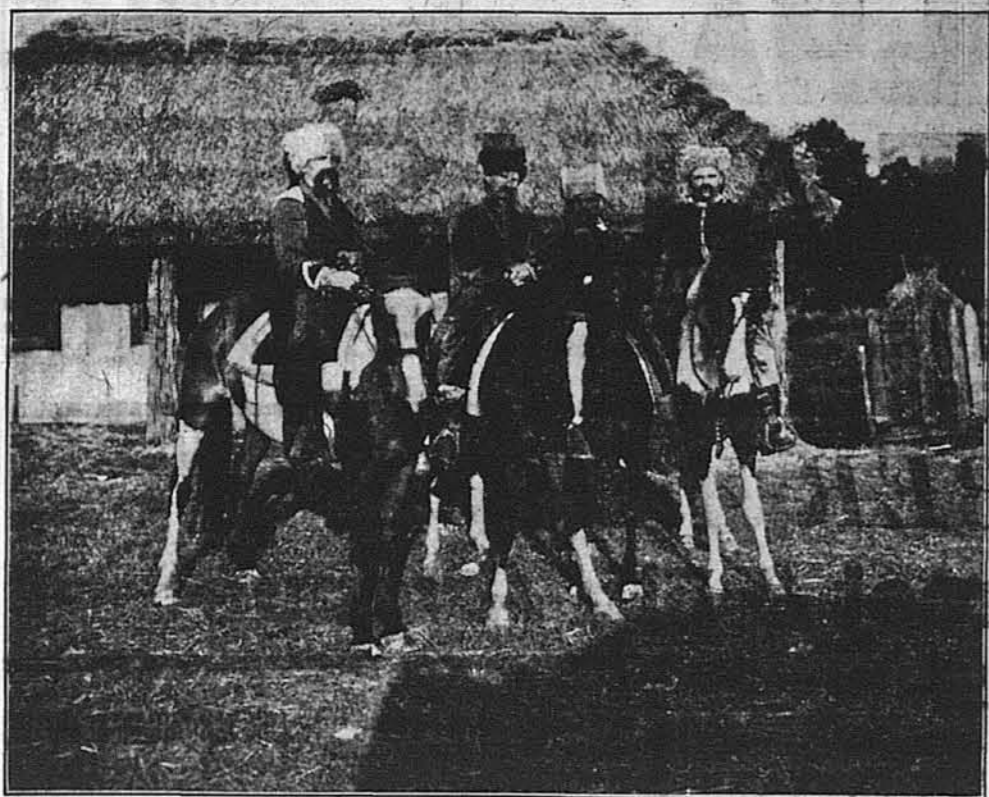
УВАГА: В понеділок, 5. вересня відбудуться ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ всіх членів-союзівців та їх приятелів, де буде промовляти п. Галичин, з таким порядком:

1. В 3. год. пополудні в Укр. Хаті, 2400 Grayling Street.
2. В 8:30 год. вечором в Укр. Нар. Домі, 4655 Martin Avenue.
3. По заг. зборах будуть наради всіх місцевих урядників з п. Галичиним в обох місцях.

Для тих, що не мають своїх авт виїжджають АВТОБОСИ від Укр. Хати і від Укр. Нар. Дому від 12 год. вполудне.

Вразі ДОШУ Пікнік відбудеться з тим самим порядком в понеділок, 5. вересня. Козіб плав дош ще і в понеділок, ціле торжество відбудеться в Українським Народнім Домі.

Всі українські товариства і братства, всі добрі й ширі українці, всі наші українська громада — сповити/свій народний обовязок і придуть на ПЕРШИЙ СОЮЗОВИЙ ДЕНЬ.
1938, 24
За ДОБРУ ЗАБАВУ ринуть — Комітет.

ЧОТИРИ ЗАПОРОЖЦІ З ФІЛЬМИ „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ”.

ЯК ТВОРИТЬСЯ „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ”

Кілька літ тому знайшов я в недільнім виданні „Шікаго Геральд-Егземінер” статтю, підписану славним німецьким істориком, Емілем Людвігом. Вона була написана з такою силою, що її провідні думки ще до нині осталися в моїй пам'яті. Між іншим Людвіг сказав там таке:

„Німеччина це не є німецький край, німецькі гори й ріки, німецьке населення, німецькі інституції й німецька мова там за морем, на німецьких землях. Ні! Німеччина є всюди, де процвітає німецька мова, німецька культура, де друкують німецькі газети, де мешкають німці, де твориться німецьке життя”.

Я задумався над тими словами й зробив порівняння: коли німці описують Німеччину в такий спосіб, то чому не могли українці робити так само. Чейже ми це не хочемо вмирати, чейже й ми ще щось творимо, до чогось приймаємо!

У стейті Нью Джерзі, в містечку Нютон, фільмують тепер нашого безсмертного „Запорожця за Дунаєм”. Щоб фільма могла вірно віддати українське життя-буття, треба було побудувати там ціле українське село до найменших подробиць. Щоби показати глядачеві козацьку бувальщину, треба було збудувати Запорозьку Січ. Все це представлено так докладно, що маєте враження, що знаходитесь десь в Україні. Ось образець самої Січі:

Над озером, що викликає враження широкого Дніпра, розложилася Запорозька Січ. Широка й височезна брама, з дашком, що нагадує гребінь півня, стоїть імпозантно й гордо. Високий частокіл окружає Січ, обведений ровом із водою. Це має бути охорона козацького селища від татар та інших ворогів. Перед головною брамою стоїть висока башта, звідки вартівник може легко добачити підходячого неприятели. Коли наближалися турки або татари, вартівник запалював велику бочку смоли, щоб остерегти козаків перед небезпекою. З горба та від води лунає голос вартівника: „Коло нас, хрещених, спокій!” Цей оклик несеться трьома відгукми з горба на горб, а потім замيراє, розстелившись на плесі озера. Сонце своїми життєдайними проміннями обхоплює всю природу та пригортає її до свого лона, як мати дитину. Цвіркуні заспівають своїм питомим хором якусь мильодію, незрозумілу для людського вуха. Різноколірові мотилі перелітають із цвітки на цвітку, висисаючи з них нектар своїми ніжними сисальцями. Легенький вітерець колише траву та потрясає листям поблизких кленів і берестів. У гушавині дозріли вже ягоди ожин та бзани. По озері сунуться тихо човни, ледве дотикаючи веслами сріблитої поверхні води. Десь іздалека долітають до нас людські голоси. Під частоколом запіяв півень, а далеко, в селі,

загавкав пес. На самій середині Січі стоїть стара, похилена церквця, а з високої дзвіниці несеться гомін дзвона, що скликає січову братію на молитву. Золотий трираменний хрест підняв свої руки до високого неба...

Серед усієї цієї краси ви лягаєте собі горілиць на траву й, підібравши руки під голову, дивитесь на голубий небо-склін та даєте думкам волю. Перед вашими очима, мов у калейдоскопі, перебігає бистро життя-буття нашого вільного козацтва, Запорозької Січі й цілої славної України. Якого нещастя не пережила та наша Україна до козацької доби! Якої недолі не перетерпіла до останньої світової війни! Яких наруг і злиднів не перенесити Україна тепер, під почвірною ворожою займанщиною!

Чуєте, як вас щось тисне за горло, як ваше зворушення росте, як ваші очі мимоволі зрощуються сльозами. „Що це таке діється зо мною?” — питаєте себе шопотом. „Як тепер знаходжуся в українським фільмовім селі в Нютоні, а не десь-там далеко, в Україні! Цю американську Запорозьку Січ не будували чейже наші славні запорожці, а Трач, Шуран і Гузда з Ньюарку, Вінтоняк із Нью Йорку, Токарик із Мус Джо, Соск, Волковешкий із Шікаго, Фінчук із Монтреалу, Масняк і Яцина з Вінніпегу. Чогож отже бентежити тут душу?”

Але говори з душею, коли

вона цього не розуміє, чи не хоче розуміти, а вічно питає: А деж та наша справжня Запорозька Січ? Що з нею сталося?

Шукаєте відповіді, а її зовсім нема. Душа цього не розуміє й піддається новому вибухові сентименту. Доросла людина ніяковіє й починає пхінкати, як мала дитина.

А ті вогненні слова Еміля Людвіга палять мою душу: „Україна не лише там на українських землях, полях, ріках, горах і лісах, але також там, де живуть українські люди, де дунає українська мова, де твориться українське життя, українська культура, де гомонить наша незрівняна пісня й де мати приколисує дитинку до сну українським „Ой, люлі, люлі!”

Фільма „Запорожець за Дунаєм” буде ще одним подтвердженням цієї істини, проголошеної славним німецьким ученим. Вона докаже, що й тут, на канадійській і американській землі, також бється щире українське серце, також живе наша Україна!

Г. Ватаманюк.

ОРГАНІЗАТОРКИ „ДРУЖИНИ КНЯГИНИ ОЛЬГИ” ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ

Пп. Мілена Рудницька й Константина Малицька осятак пояснюють цілі й завдання організації „Дружини Княгині Ольги” в листі до українок в Америці:

„Подаємо до Вашого відома, що 12 липня ц. р. на двірничій нараді у Львові поклалося до життя нову українську організацію, що прийняла назву „Дружина Княгині Ольги”. „Нова організація повстала в незвичайно відповідальному моменті, коли грозила небезпека, що з фронту національної боротьби буде виключене жіноцтво, і то саме тоді, як український народ переживає небувалу досі наступ. Ініціаторки нової організації порішили рятувати надбання поперех 50-літньої діяльності українського жіноцтва і дальше їх розбудувати, та приступують до нового діла з твердою надією, що ентузіазм і енергія українського жіноцтва в короткому часі здвигнуть на руїнах нову будівлю, ще могутнішу, ще величнішу, як була давня.

„Нову організацію назвали ми „Дружина Княгині Ольги”, щоб у цей ювілейний рік 950-ліття хрещення Руси-України звеличати пам'ять першої християнської княгині на київському престолі, великої, мудрої володарки, що сильною рукою тримала в ладі молоду держа-

ву, перша навязала взаємини із західною Європою і синові Святославіві встелила дорогу до слави. Хочемо йти її слідами: бути святи серцем, сильні душею, даєкозори умом.

„Дружина Княгині Ольги” не є статутним товариством, а політичною організацією, яка не потребує в Польщі за-твердження влади і має більше можливостей та ширший круг діяння, як товариство статутів. В політичній організації можна вести працю не тільки над піднесенням освітнього і господарського рівня членів, але теж оборону політичних прав українського народу та працювати над національно-політичним усвідомленням українського жіноцтва.

„Ми не сумніваємося, що наші Сестри в Америці, які завжди відносилися так прихильно до змагань і праці українського жіноцтва в старому краю, оточують такою самою прихильністю й любов'ю і нову організацію галицького жіноцтва і допоможуть їй скріпити свої сили та стати могутнім чинником у житті української нації.

„Робимо теж заходи, щоб від вересня ц. р. відновити видання часописів „Жінка” й „Українка”.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БРИСТОЛ, КОНН.

На визвольну боротьбу.

Українське жіноцтво т-во „Любов у Бристолі присвятилося працювати для добра Рідного

Краю в той спосіб, що помагає інвалідам, політичним в'язням, Рідній Школі, сиротам у краю і тут на еміграції. Щирою жертвою помагає всім, кому може.

Підчас теперішнього безробіття тяжко роздобути грошей на всі цілі. Тому в порозумінні з панцею Маланчук з Меріден, Конн., воно влаштувало малу театральну виставу в церковній салі в Терривил, Конн. Сама вистава випала дуже гарно, але внаслідок дощу того дня людей пришло мало. З вистави було чистого доходу \$4.

Перед виставою п. А. Маланчук згадав про трагічну смерть бл. п. полк. Е. Коновальця і завзявав усіх присутніх встати з місць та віддати честь покійному. Притім п. Маланчук сказав кілька патріотичних слів та завзявав присутніх до праці так довго, доки не повстане вільна Україна, та не буде пімщена смерть вождя українських націоналістів.

Дня 31 липня наше товариство влаштувало пікнік в гом. Теодора Кінаша. На цей пікнік пані Маланчукова подарувала ляльку, що з її продажу прийшло \$11. З пікніку було чистого приходу \$3.80. Крім того присутні зложили на визвольну боротьбу \$6.80. Разом усіх грошей \$25, які вислали через Об'єднання на визвольну боротьбу. Притім згадане товариство закликає місцевих жінок, щоб ставали до організованої праці в напрямі визвольної боротьби з чужої неволі.

За уряд: Д. Сав'як, К. С., М. Бойко.

Ще ніколи Едгар Райс Боров не написав такої захоплюючої драми пригоди, як найновіше оповідання про Тарзана, що буде появлятися щоденно під заголовком „Тарзан Сміливий”.

Його зніюстрував своїми рисунками Рекс Мексон, що черкає так відважно й скоро, як рухається самий Тарзан.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ

БУДЕ П'ЯВЛЯТИСЯ В „СВОБОДІ” КОЖНОГО ДНЯ, ПОЧИНАЮЧИ ВІД СУБОТИ, 3. ВЕРЕСНЯ 1938.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(82)

Та чим сильніше натискав Голм на ніж, що знаходився в руках Івонни, тим більше опиралась дівчина й не допускала, щоб той ніж застряг у грудях Дика. Нагло вона сіпнула з цілої сили і, вириваючися з рук Голма, впала на землю. Рівночасно з тим „святий” ніж випав з її рук і впав на камінь. Голм зжახнувся, бо це було блюзнірством.

Цей ніж не повинен був доторкатися землі. Ця нова „образна” їхнього божка знов вимагала від дикунів якоїсь кровної жертви. Бо, за їх розрахунком, вони поповнили супроти свого божка стільки гріхів, що під ними мала розступитися земля. В крайньому гніві один з дикунів вхопив за дрючок і кинувся на Івонни, щоб їй розвалити голову.

А лев, прискочивши з горбка, станув перед гуртом дикунів і не знав, що далі робити. Він не знав, котрий з них найнебезпечніший. В тому моменті надійшов Док і, побачивши, як дикун підніс дрючок над Івонною, вказав пальцем його та заохотив льва до нападу. Одним довгим і бистрим скоком лев кинувся на дикунів і заки він успів убити Івонну, сам зазнав смерті.

В той час, коли Джад-бальджа розправлявся з одним дикунном, Голм у напівбожевільному стані кричав: „Крови, крові для божка, скорше, бо тяжка кара на нас звалиться”. Миттю він підняв ніж і почав гарячково відмовляти над ним молитву, щоб нею „очистити” його з землі. А далі з диким окликом він кинувся до Дика, що лежав на жертвнику.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Товариства ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 3. вересня, в годині 7. ввечір, на St. Boniface Hall, 345 Main St. Просимо всіх прийти. — Петро Криловський, прес.; Іван Буриас, секр.; Сергій Виперський, кас.; Стефан Сосовський, рек. секр.

ВІЛКС-БЕРРИ, ПА. Триквартальні збори Братства св. Івана Архистеителя, від. 223., відбудуться в неділю, 4. вересня ц. р., в церковній салі пр. Уайер ул., зараз по Ст. Божій, Кожий член обов'язаний прийти на ці збори, бо є кілька важних справ до поладження. Довгоочі члени мають виринити свої місячні залістки, щоб не зволікати з місяця на місяць. — Іван Оншак, рек. секр.

МЕНВІЛ, Р. АП. Триквартальні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться 4. вересня, в годині 1. пополуночі, в У. Н. Домі на Корнелі Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час. Неприбуті члени буде караний. — С. Шенчук, прес.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ

ПРОДАМ ПОЛЕ в селі Розсохи, бувший повіт Старий Самбір, а тепер Доброміль. Грунт званий Козарубинка. Ціна приступна. Хто з Розсохин або інших околиць хотів би купити той грунт, прошу тобачитись до мене.

АННА КОЛОДРУБ,
154 N. Hartford Ave., Youngstown, O.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуґа швидко і чесна. — Офіс:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОКОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2565.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удертсйкер заряджує погребани по ціні так низькій, як \$150. Обслуґа найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8083

Рабінове чудо.
Чуєте, приїхало таке велике біда на двох колесях, стало за горбком, зробило собі два ризи — піх-пах! і ціле місто зачало горіти. Ваше віра гасило — не згасило, польське віра гасило — не згасило, але як догарало останнє хата, прийхав рабе, покрупив і вогонь загас.